

Sauli Miettinen

PEPE WILLBERG

MUUTTUVAT TIET

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tämä kirja on saanut tukea Otavan Kirjasäätiöltä.

© Sauli Miettinen & Pepe Willberg ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Kannen kuva: Ville Juurikkala

Kansi: Tommi Tukiainen

Taitto: Ville Lukkarinen / Aste Kirjat Oy

Kuvat: Pepe Willbergin kotialbumista ellei toisin mainita.

ISBN 978-951-1-44109-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Sisällys

Johdanto	8
Turku	11
Helsinki	17
Elvis ja kitara	20
Maailmalle	21
Rautalankaa!	24
The Islanders	27
Danny & The Islanders	31
Jormas	39
Ensimmäinen liitto	45
Inttiin ja Rööperiin	49
Kakkos-Jormas	53
Pepe & Paradise	59
Kiihkeitä vuosia	63
Kulttuurimatka	73
Pepe & Paradisen perintö	88
Uusia virityksiä monella rintamalla	91
Dannyn mukaan	99
Baccara ja Pariisi	101
Uusi ihmissuhde	105
Finntastic ja Proto	108

Monenlaisia projekteja	114
Kotistudion rauhassa	121
Nauravat silmät muistetaan	127
Oopperaa ja lisää euroviisuja	130
Back to the 60's	139
Mestarit	145
Elämä muuttuu, kun muuttuvat tiet	155
PopTenorit	167
Iskelmä-Finlandia	183
Willberg laulaa	187
Juhlavuosi 2012	190
Pepe & Saimaa	197
Juhlavuosi 2016	204
Willberg tanssii	207
Hengellinen Willberg	210
Vain elämää	213
Esiintyjä Willberg	216
Elämäni biisi	221
Willberg liikkuu	226
Pepe willberg 75 vuotta	229
Willberg levyttää	236
Legenda juhlii	241
En jää sohvalle	245
Tekijän kiitokset	254
Lähteet	255
Diskografia	256
Henkilöhakemisto	312

*Yhtä ainoastaan tulevalta toivon
että muuttua saan tästä parempaan
yksi ainoastaan toivomus mulla
toisenlainen mieluummin olisin
osittain ainakin.*

-Timo Kiiskinen

JOHDANTO

PEPE WILLBERGIN TIE on kulkenut moninaisia reittejä. Välillä hän on matkannut suoraa ja tasaista valtaväylää saavuttaen menestystä, laulaen itsensä suomalaisten sydämiin. Tulkinnan mestariksi kutsutun artistin ääni saa yhä kyyneliin niin miehet kuin naisetkin. Toisinaan hän on poikennut mutkaisille hiekkateille ja eksynyt kinttupoluille asti. Silloin hänestä ei ole juuri kuulunut. Hiljaisempien aikojenkin jälkeen artisti on kuitenkin aina palannut valoihin omana rehellisenä itsenään. Pepe Willberg on oman tiensä kulkija.

Jos ihmisellä on vähänkään taipumusta narsismiin tai menestyä niin, että muutkin huomaavat, musiikki- ja viihdemaailma ruokkivat sitä ominaisuutta. Pepe laulaa mielellään, mutta ei ole koskaan pyrkinyt katseiden kohteeksi, tähdeksi. Hän tietää arvonsa, mutta ei elvistele eikä tärkeile. Koruton habitus yhdistyy ujoon ilkkurisuuteen ja nykyisin myös terävään sarkasmiin.

Moni Pepe Willbergin uraa seurannut osaa kertoa albumien julkaisuvuodet, sijoittaa hänen bändiensä elinkaaret, Mestari-tuotuksen ja Iskelmä-Finlandian oikeaan paikkaan aikajanalla. Artisti itse suhtautuu asioihin toisin: ura ja sen merkitykselliset käännekohdat ovat muistissa, mutta eivät aina kovin jäsenyteinä.

Pepen ura on pituudessaan ja etenkin monipuolisuudessaan poikkeuksellinen. Hänen tulkitsemissaan lauluissa kuuluu elämän koko kaari iloineen ja suruineen. Lauluihin on ollut helppo samastua, sillä niiden esittäjä ei pyri nousemaan kappaleidensa

yläpuolelle – tunnistettavasta äänestään huolimatta Pepe Willberg pysyy tunteiden välittäjänä eikä koe kiusausta tuoda itseään esiin persoonana. Vuosikymmenten varrelle osuu useita kohokohtia, mutta väkisinkin myös suvantovaiheita. Niitä ei voi väistää, vaikka kehittää osaamistaan ja pitää hyvät suhteet alan muihin toimijoihin, kuten säveltäjiin, sanoittajiin ja tuottajiin.

Pepe tuntee luonteensa eikä tekisi urallaan asioita toisin. Muusikkona hän on halunnut haastaa itseään, kehittyä jatkuvasti. Hän on pyrkinyt pitämään tason korkealla, joten julkiselämä on jäänyt elämättä ja huonot laulut levyttämättä. Mediasuhde on ollut luonteva, mutta ei läheinen. Hänen persoonastaan ei löytynyt aineksia yleisjulkikseksi, eikä hänellä sellaiseksi ollut haluaakaan. Monesta julkisuuden henkilöstä poiketen Pepe ei ole koskaan ajatellut, että hänen elämänsä tapahtumat tai mielipiteensä herättäisivät automaattisesti laajaa kiinnostusta. Pepe on onnistunut välttämään lööppijulkisuuden – habitukseltaan rauhallisen miehen elämä vaikuttaa sujuneen tasaisesti. Totuus on kuitenkin toinen: hänelle on tapahtunut asioita, jotka muistuttavat saippuaoopperan juonikuvioita.

Pepe vauvana: vasemmalta äiti Raija, hänen isovanhempansa Lempi ja Heikki Kantonen sekä Raijan isä Aleksi Kantonen.

TURKU

RAIJA KANTONEN OLI ajautunut vuonna 1946 tukalaan tilanteeseen.

17-vuotias neitonen oli tavannut koripallon parissa ensirakautensa, kaksi vuotta vanhemman Beon eli Bernt-Olof Harald Färdigin. He aloittivat seurustelun, ja ennen pitkää Raija huomasi odottavansa lasta. Beo oli varakkaan ruotsinkielisen kauppiassuvun poika, eivätkä vanhemmat halunneet kuulla puhettaakaan siitä, että hän olisi pilannut tulevaisuutensa perustamalla perheen suomenkielisestä työläisperheestä tulevan tytön kanssa. Raija ei suostunut teettämään laitonta aborttia, johon osa sukulaisista häntä painosti.

Aviottoman lapsen synnyttäminen olisi ollut suuri häpeä, mutta onneksi Raijalla riitti ihailijoita. Heistä yksi oli Toivo Uolevi Tuominen, joka oli joutunut katselemaan haaveidensa kohdetta vain kaukaa. Nyt Raija kuitenkin katsoi viisaimmaksi hyväksyä miehen, joka suostui solmimaan avioliiton lasta odottavan naisen kanssa.

Siihen asti Raija oli elänyt tavallista nuoren naisen elämää. Hänellä oli taiteellista lahjakkuutta, ja hän haaveili balettitanssijan urasta. Vanhemmat olivat eronneet, eikä heillä ollut varaa kouluttaa tyttärtään. Niinpä Raija teki kuten muutkin sen ajan työläistäustaiset nuoret ja hakeutui työelämään ilman koulutusta. Ensin hän pestautui ompelemaan lampunvarjostimia, sen jälkeen hänet otettiin töihin Turun Vanun tekstiilimyymälään.

Raija synnytti 17. joulukuuta 1946 poikalapsen, jolle annettiin nimeksi Toivo Pertti Uolevi. Vastikään solmitusta avioliitosta huolimatta syntymätodistukseen pienokaisen sukunimeksi merkittiin äidin tyttönimi eli Kantonen.

Raija oli päättänyt unohtaa vauvansa biologisen isän ja mennä elämässään eteenpäin. Seuraavat vaikeudet kuitenkin odottivat jo nurkan takana: pakon edessä solmittu liitto Toivo Tuomisen kanssa ei onnistunut. Mies juopotteli, eivätkä hänen vanhempansa riemastuneet kuultuaan, ettei lapsi ollutkaan heidän poikansa jälkeläinen. Raijan ja Toivon yhteiselämää kesti ainoastaan vuoden päivät. Sen jälkeen mies katosi täysin niin Raijan kuin hänen poikansakin elämästä. Koska toiveikkaissa tunnelmissa annettu pojan ensimmäinen etunimi muistutti epäonnistuneesta avioliitosta, Raija alkoi kutsua lastaan Pertiksi. Pian se lyheni muotoon Pepe.

Raija muutti lapsensa kanssa isovanhempiensa luo Veistämöntorin laidalle rakennettuun puutalokortteliin. Se oli työläisten asuttamaa seutua, josta Turun telakka ja Kakolan vankila eivät olleet kaukana.

Pepe vietti varhaislapsuutensa äitinsä ja tämän isovanhempien kanssa parinkymmenen neliön kokoisessa hellahuoneessa. Asuntoon tuli kylmä vesi, puusee oli pihan perällä. Jos Beon vanhemmat olisivat hyväksyneet Raijan, Pepe olisi varttunut täysin erilaisessa ympäristössä. Karuilta kuulostavat olosuhteet eivät kuitenkaan pikkupojan mielessä tuntuneet ankeilta, sillä kaikki naapurit elivät samoin. Sitä paitsi mitään olennaista ei puuttunut; ruokaa riitti, samoin lämpimiä vaatteita. Hän ei tiennyt biologisesta isästään ja oppi jo lapsena sopeutumaan vallitsevaan tilanteeseen. Perheeseen kuului kolme aikuista. Wärtsilän telakan portinvartijana työskennellyt isoisä Heikki Kantonen jäi pojan mieleen hiljaisena hissukkana. Hänen Lempi-vaimonsa oli puolestaan ”pieni tärrä”, jolle Raija joutui maksamaan osan pal-kastaan vuokratrahana.

Musiikki tuli Pepen elämään radion välityksellä. Sunnuntai-

aamuisin kuunneltiin musiikkiohjelmaa, jonka tunnussävel sai pikkupojan innostumaan. Hän haaveili saksofonista ja sai pahvisen klarinetin, jonka suosia oli tehty muovista. Soitin suliviikon aikana ahkerassa käytössä. Musikaalisuus oli pojan geneesissä, sillä Raijan äidinpuoleinen mummo Elvi oli Oskar Merikannon sisar.

Vaikka korttelissa asuvat aikuiset tiesivätkin Raijan tarinan, Pepen pihakaverit eivät tehneet asiasta minkäänlaista numeroa. Raijan isä Aleksi Kantonen sekä tämän neljä veljeä kuuluivat jokapäiväiseen elämään, eikä hän muunlaista isähahmoa osannut kaivata.

Raija oli hauskanäköinen nainen, joka eli vielä nuoruuttaan. Hänelle sateli miehiltä huomionosoituksia, jotka Pepekin panimerkille. Hän muistaa elävästi, kun he eräänä päivänä menivät yhdessä kuuntelemaan Radion tanssiorkesterin konserttia ja väliajalla yleisöä viihdyttäneen jazztrion rumpali iski äidille silmää.

1940-luvun lopulla Raija tapasi ystävättärensä kautta Turun merikoulussa opiskelevan Henrik Willbergin. Nuoret alkoivat seurustella, joten Henrikistä tuli kodin säännöllinen vieras. Parikymppinen nuorukainen ei tosin voinut tutustua kovin läheisesti Raijan poikaan, sillä opintoihin kuului paljon merillä suoritettavaa työharjoittelua.

Raija ei uskonut ankaraan kasvatukseen, joten Pepe välttyi selkäsaunoilta. Tosin kerran poika oli niin tottelematon, että Raija komensi hänet hakemaan vitsaa pihalla kasvaneesta syreenistä. Pepe juoksi äitinsä edellä huutaen ”En mä enää! En mä enää!”

Traumaattisempi muisto liittyy siihen, kun Raija ja Henrik Willberg alkoivat tehdä lähtöä Helsinkiin katsomaan olympialaisia. ”Se otti koville, koska äiti ei osannut selittää, mihin hän lähtee.”

Pertti tottui nopeasti käymään päiväkodissa, eikä kansakoulun aloittaminen vuonna 1953 mullistanut hänen elämänsä. Hän oli syntynyt loppuvuodesta, joten osa luokkatovereista oli lähes

vuoden vanhempia. Se ei kuitenkaan haitannut, hän sopi hyvin muiden joukkoon. Luonteeltaan ystävällinen poika tuli kaikkien kanssa toimeen, eikä varhain havaittu värisokeus estänyt häntä oppimasta lukemaan ja kirjoittamaan. Muistikuvat kouluajoilta ovat hämäriä, paremmin mieleen ovat jääneet leikit puutalokorttelin kupeessa olevassa Pakkarinpuistossa sekä Kakolan vankilan pihalla. Hieman erikoiselle leikkipaikalle oli looginen selitys, sillä yhden luokkakaverin isä oli vanginvartija.

Sodan jälkeen aikuiset rakensivat isänmaata. Monista kulutus-
tarvikkeista oli pula, mutta Pepen äidin piti yksinhuoltajana hankkia toimeentulo ja elättää poikansa parhaansa mukaan. Pärjäämisen ilmapiiri näkyi myös lasten leikeissä.

Urheilu kuului kaveriporukan harrastuksiin. Pepe pärjäsikin hyvin kuulantönnön lisäksi etenkin korkeushypyssä, jossa hänellä oli kyky ajoittaa ponnistuksensa täsmälleen oikealle hetkelle.

Kotoa opitut arvot, lähimmäisenrakkaus ja myötätunto, tulivat esiin juoksukilpailuissa: nopeana poikana Pepe saattoi säädellä omaa vauhtiaan niin, että oli välillä toisia hiukan edellä ja välillä vähän jäljessä. Siten huonommallekaan kilpakumppanille ei tullut paha mieli. Hän piti kuitenkin huolen siitä, että tuli ensimmäisenä maaliin.

Talvella Kakolanmäellä opittiin luistelun alkeet monoihin kiinnitetyillä nurmareilla. Keväisin, kun mäen toisella puolella olevat pommikuopat täyttyivät vedestä, pikkupojat seilasivat niissä pitkiä seipäitä työnnellen. Kerran Pepen käyttämä seiväs tarttui pohjaan, ja uimataidoton poika putosi lautalta. Hän ei enää muista, miten selviytyi pälkähästä ja pääsi kuivalle maalle.

Raijan ja Henrik Willbergin seurustelu johti avioliittoon. Samassa yhteydessä Henrik adoptoi vaimonsa pojan. Tuore rouva Willberg ei aikaillut, vaan vaihtoi postilaatikkoonsa uuden sukunimensä. Niinpä koko kulmakunta sai tietää hänen päässeen naimisiin. Jopa Pepen pihakaverit tulivat joukolla ihmettele-

Henrik Willberg

mään asiaa. Sulhasen perhetaustasta johtuen puoliset keskustelivat ruotsin kielellä. Raijalla oli kielellistä lahjakkuutta, sillä hän oppi nopeasti sujuvan ruotsin kielen.

Yhteinen elämä sujui perämieheksi edenneen Henrikin töiden ehdoilla. Yhtäjaksoinen työputki kesti yleensä kolme kuukautta, joten hänellä oli rajalliset mahdollisuudet viettää aikaa Turussa asuvan perheensä kanssa. Etelä-Amerikan linjaa seilava laiva poikkesi vain pikaisesti kaupungin satamaan jatkaakseen matkaansa muihin Suomen rannikko-kaupunkeihin – Haminaan, Kotkaan, Poriin, Raumalle ja Kemiin. Raija lähti toisinaan mukaan näille laivan purku- ja lastausmatkoille ja otti muutaman kerran Pepenkin mukaansa. Rahtialuksesta tuli siten pikkupojalle tuttu ympäristö. Pisimpään Henrikin laiva viipyi Helsingissä, ja siellä asuivat myös hänen vanhempansa sekä muut sukulaiset. Raijan ja Pepen muutto pääkaupunkiin alkoi näyttää kaikkien kannalta parhaalta ratkaisulta.

"Länkkäri-Pepe" kotonaan Helsingin Lauttasaassa 1950-luvun lopussa.

HELSINKI

VUONNA 1955 RAIJA, Pepe ja Henrik muuttivat Helsinkiin. Turkuun jääneistä pihakavereistaan Pepe ei kuullut sen koommin. Junamatka jäi mieleen, sillä Neuvostoliiton hallussa olleen Porkkalan kohdalla vaunujen ikkunat suljettiin luukuilla ja veturi vaihdettiin.

Perheen olisi pitänyt muuttaa Lauttasaareen aivan uuteen kerrostalokaksioon, mutta rakennustöiden viivästyttyä he joutuivat majoittumaan Raijan sedän luokse Suomenlinnaan. Siellä Pepe kävi loppuun kansakoulun kolmannen luokan.

Raija Willberg sai työpaikan Kuusisen vaateliikkeestä. Pepe puolestaan siirtyi seuraavana vuonna kotikulmilleen Lauttasaaren kouluun. Jos Henrikin laiva sattui olemaan Jätkäsaaren satamassa, Pepe kävi koulupäivän jälkeen messissä syömässä. ”Siellä tarjottiin hyvää safkaa ja laivalla oli mukavia tyypejä.”

Henrik käytti laivalla vierailevaa Pepeä myös eräänlaisena muulina, jonka toppatakin hihoihin työnnettiin tupakkakarvonki toisensa perään. Tulli ei osannut kiinnittää huomiota omituisen jäykästi liikkuvaan poikaan, joka poistui reelinkiä pitkin aluksesta ja nousi lastinsa kanssa taksiin.

Lauttasaarella asui paljon Pepen ikäisiä lapsia, jotka koulupäivän jälkeen heittivät laukun nurkkaan ja suuntasivat pihalle kavereiden luo. Joskus harvoin kävi niin, että seuraa ei löytynyt. Silloin Pepe palasi kotiinsa ja alkoi kuunnella äitinsä neljää äänilevyä. Glenn Millerin orkesteri sekä Nat King Cole veivät hänet swin-

gin ja jazzin maailmaan, Harry Belafonten lauluissa soivat karia-lalaiset vaikutteet, Mario Lanza puolestaan tutustutti ooppera- ja operettisävelmiin. Hän sai lisää kuunneltavaa, kun Henrik Willberg toi matkoiltaan brasilialaista ja argentiinalaista musiikkia sisältäviä savikiekkoja. Pepe koekuunteli ne kaikki. Jos hän piti melodioista, levy sai soida loppuun. Muut joutivat nopeasti sivuun.

Äänilevyjen lisäksi Henrikillä oli tapana tuoda matkoiltaan muitakin tuliaisia. Pepekin sai saksalaisen polkupyörän, hainhampaita ja muuta eksoottista tavaraa.

Raijan äiti Elli Kantonen oli muuttanut miesystävänsä Valde-
marin kanssa Helsinkiin, joten heidän kodistaan tuli tärkeä vierailupaikka. Pepe ystäväystyi pariskunnan luona asuvan kasvatti-
pojan kanssa. Kesällä hän saattoi viipyä kylässä parikin viikkoa, ja he kävivät yhdessä Kumpulan maauimalassa.

Juhlapyhiä vietettiin usein Henrikin vanhempien Viktorin ja Elsan kotona Korkeavuorenkadulla.

Vanha merikapteeni Viktor Willberg oli tarkka pöytätavoista, ruokailuvälineiden käyttö tuli hallita, eikä nirsoilulle ollut sijaa. Jouluateriaa tarjottiin monenlaisia herkkuja, muun muassa kei-
tettyjä siansorkkia, joista Pepenkään ei sopinut kieltäytyä.

Kesälomien aikana monet helsinkiläislapset oli tapana lähettää maalle. Neljännen luokan jälkeen Pepekin vietti pari viikkoa Hiidenvedellä asuvan perheen luona. Vaikka ero kavereista hie-
man harmitti, hän suostui lähtemään toisenkin kerran samalle seudulle kesänviettoon. Sillä kertaa lomailu sujui järven läheisyy-
dessä olevassa hienossa kivitalossa. Rantaan oli rakennettu pitkä puinen liukumäki, jota pitkin perheessä kesää viettävät pojat las-
kivat kelkalla veteen. Vauhtia sai lisää, kun liukumäen kasteli ja hieroi kelkan jalaksiin saippuaa.

Lauttasaaren kaveriporukan keskuudessa Peraksi tai Vilpuksi-
kin kutsuttu Pepe kävi norkoilemassa urheilukentällä, missä oh-
jattiin Lauttasaaren Pyrinnön nuoria. Hän huomasi, että kaikilla oli seuran LP-logolla varustetut urheiluasut. Pepen järkeilyn mu-

kaan siihen porukkaan pääsi ainoastaan pukeutumalla oikeanlaiseen asuun. Koska Raija ei kuitenkaan suostunut ostamaan sellaista ja Henrik Willberg sattui olemaan merillä, Pepe ei ryhtynyt harrastamaan yleisurheilua. Nopeusominaisuuksia hänellä olisi ollut, sillä viidennellä luokalla hän oli mukana sprinttjoukkueessa, joka voitti Helsingin koulujen viestimestaruuden.

Toukokuussa järjestetyt Eläintarhanajot olivat Pepelle yhtä suuri tapaus kuin monelle muullekin helsinkiläispojalle. Lauantaina ajettujen harjoitusten aikana jäi hänenkin pulpettinsa tyhjäksi.

Pepe oli 12-vuotias ja istuskeli kotonaan koulukaverinsa kanssa. Ovikello soi ja Pepe meni avaamaan. Käytävässä seisoivat tuntematon mies, joka esitteli itsensä Pertin isäksi. ”Jotain siinä juuteltiin. Tai hän oli enimmäkseen äänessä, minä taisin sanoa vain ’joo’. Hän oli varmaankin suhteellisen fiksu kaveri, ja hänellä oli tarve ottaa kontaktia. Sen sijaan minulla ei ollut kykyä tarttua siihen tilaisuuteen. Sen jälkeen en häntä tavannut.”

Pepe ei kertonut vierailusta äidilleen, sillä hän oli ymmärtänyt Beo Färdigin olevan Raijalle edelleen kuin punainen vaate. Miehestä ei kotona puhuttu, joten Pepe kuuli vasta vuosikymmeniä myöhemmin yksityiskohtia biologisen isänsä elämästä: hän oli muuttanut Helsinkiin, mennyt naimisiin itseään kymmenen vuotta vanhemman naisen kanssa ja adoptoinut tämän lapset.

Pepe toki tiesi, että Henrik ei ollut hänen biologinen isänsä. Hän ei kutsunut Henrikiä isäksi tai fajaksi, vaan käytti erilaisia kiertoilmaisuja, kunnes alkoi puhutella häntä etunimeltä. He tulivat hyvin toimeen, Pepe luonnehtii Henrikiä *nastaksi tyypiksi*, vaikka tämä olikin *hieman omalaatuinen*. Tilanne pysyi ennallaan senkin jälkeen, kun Raija ja Henrik saivat vuonna 1959 tyttären, jolle annettiin nimeksi Maarit. Pepe otti pyynnöstä pikkusisaren syliinsä, mutta ei ollut muuten tästä kovin kiinnostunut.

Pienokaisen hoivaamista mielekkäämpää tekemistä löytyi pihalta. Talvisin hiihdettiin ja harrastettiin luonnonmäestä hyppäämistä.

Pian Pepe kiinnostui yhä enemmän äänilevyistä.

ELVIS JA KITARA

SUOMEN NUORISO OSTI ensimmäiset rocklevynsä, kun Bill Haleyn savikiekot saapuivat musiikkikauppoihin. Eniten nuoriso innostui kymmenen vuotta nuoremasta Elvis Presleystä, joka poseerasi kitaransa kanssa myös Pepen huoneen seinälle ilmestyneessä kuvassa. Pepe oli nähnyt jalkojaan pyörittelevän Elviksen valkokankaalta ja harjoitteli oman hetekansa päällä samoja liikkeitä.

Kun pelkkä liikkeiden imitointi ei enää riittänyt, hän pyysi Henrikiä tuomaan Saksasta kitaran.

Harjoittelun alettua hän hämmästyi huomattessaan, että edellisenä iltana jotakuinkin haltuun otetut kappaleet eivät seuraavana päivänä enää sujuneetkaan. Pian hän ymmärsi, että soitin pitää virittää.

Soittamisen pohjana on kuunteleminen, joten Pepe opetteli sävelkulut korvakuulolta. Pientä apua tuli Elvis-vihkosista, joihin oli kirjoitettu kappaleiden sanat ja sävelet sointumerkkeineen. Niiden tulkitseminen tuotti vaikeuksia, mutta onneksi erään koulukaverin isä sattui olemaan ravintolapianisti. Pepe kirjoitti ruutupaperille kysymyksensä ja sai seuraavana päivänä vastaukset esimerkiksi sointumerkkejä koskeviin kysymyksiinsä. Hän on myöhemmin kiitellyt hyvää tuuriaan: ”Kaverin isästä oli paljon apua. Minulle on sattunut tällaisia pieniä onnenkantamoisia pitkin matkaa.”

Eryityisesti Pepe ihastui Elviksen tulkintaan kappaleesta ”Surrender”, joka aiheutti hänelle positiivisella tavalla surumielisen olon.

MAAILMALLE

KESÄLLÄ 1960 PEPE pääsi Henrik Willbergin mukaan m/s Asynjalle matkalle Etelä-Amerikkaan.

Henrikin tarkoitus ei ollut tehdä pojasta merimiestä, sillä hän tunsu ammatin varjopuolet liiankin hyvin. Laivamatkan tarkoitus oli tarjota uusia elämyksiä 13-vuotiaalle, mutta Pepelle annettiin myös tehtäväksi parantaa käsialaansa kirjoittamalla päiväkirjaa ja lopettaa samalla kynsien pureskelu.

Rahtialus ei ollut Pepelle mitenkään outo ympäristö, mutta nyt hän sai perehtyä lähemmin merimieselämän arkeen, ja tuntuksi tulivat myös miehistön ammattinimikkeet, toimenkuvat ja laivalla vallitseva hierarkia. Henrik Willberg oli yksi laivan perämiehistä ja kuului siten päällystöön. Niinpä Pepe sai asua hänen kanssaan kaikilla mukavuuksilla varustetussa kolmeosaisessa hytissä sekä ruokailla kansi- ja konepuolen päällystön messissä. Sen kunnossapidosta huolehti messikalle, Pepeä viisi vuotta vanhempi Ari Valjakka, josta tuli myöhemmin *Turun Sanomien* päätoimittaja. Pölykallet puolestaan siivosivat päällystön sekä miehistön hytit. Laivalla oli kolme kokkia: ykköskokki, kakkoskokki sekä säkäkokki, jota sai haukkua, jos ruoka ei ollut riittävän hyvää.

Pepe kirjasi kuuliaisesti päivän tapahtumat päiväkirjaansa, mutta toisinaan laivan pursimies eli puosu keksi hänelle muutakin puuhaa. Niinpä hän hakkasi ja harjasi ruostuneita maalipintoja, minkä jälkeen ne piti vielä mönjätä. Sen lisäksi hän oppi

muitakin ensikertalaisen eli jungmannin taitoja, muun muassa köysien pleissausta. Koska aavaa merta kyntävän suuren laivan ohjaaminen ei vaadi suurta taitoa – pääasia on pitää kompassin neula paikallaan – Pepekin sai kunnian tarttua ruoriin. Sen käsittelyssä eivät kuitenkaan toimi samat lainalaisuudet kuin polkupyörän tai auton ratissa. Niinpä hän oli vähällä aiheuttaa katas-trofin yrittäessään oikaista kurssia väärällä liikkeellä. Hän korjasi tilanteen, mutta nopea kurssin muutos huomattiin keittiössä; ykköskokki ilmoitti, että laivan äkillinen kääntyminen meinasi pudottaa soppakattilan hellalta.

Muutoin Pepe sai viettää aikaansa oman mielensä mukaan, vaikka näppäilemällä kitaraansa.

M/s Asynjan reitti kulki Itämereltä Kielin kanavaa pitkin Pohjanmerelle ja Englannin kanaalin kautta Atlantin valtamerelle. Paperilla ja sellulla lastattu laiva pysähtyi tankkausta varten Kanariansaarilla. Sitä seurasi viikon päivät kestävä valtameren ylitys, kunnes saavuttiin Brasilian rannikolla sijaitsevaan Recifen satamaan purkamaan osa lastista. Siellä Pepe pääsi pitkästä aikaa maihin ja tutustumaan Henrik Willbergin mukana kaupunkiin. Matka jatkui kohti etelää ja Rio de Janeiron kautta Buenos Airesiin, missä hän pääsi paikallisen kuljettajan kyytiin ihmettelemään kaupunkilaisten ajokulttuuria. La Platan altaasta alkoi Paraná-joki, jota pitkin parisataametrinen m/s Asynja matkasi pitkälle Argentiinan sisäosiin aina Rosarioon asti. Pepe seurasi kiinnostuneena, kun pari ruumaa puhallettiin täyteen kuivattuja maissinjyviä.

Sitä ennen laivaan oli lastattu kahvisäkkejä sekä banaani- ja omenalaatikoita.

Paluumatkan aikana päästiin harrastamaan koukkukalastusta. Kanariansaarten eteläpuolella koneet pysäytettiin ja kokki kaatoi mereen pesuvadillisen verta, joka vauhkoonnutti laivan vanaveteen kerääntyneen haiparven. Sorvarin tekemään suureen koukkuun kiinnitettiin lihapala ja lopulta siihen tarttui pa-

rimetrinen hai. Kun kannelle hilattua kalaa oli ensin ihmetelty, se paloiteltiin, minkä jälkeen kokki tarjoutui tekemään siitä ruokaa. Kukaan miehistön jäsenistä ei syttynyt ehdotukselle. Henrik Willbergin mielestä hain selkärangasta voitaisiin tehdä Pepelle kävelykeppi. Hän oli laatinut hyvältä kuulostavan suunnitelman: selkäranka työnnettiin metalliputken sisään ja putkeen kaadettiin pullosta myrkyä, jonka piti sulattaa liha ja kudokset.

Kun laiva saapui Amsterdamin satamaan, maissinjyvillä täytetyt ruumat imettiin putkilla tyhjiksi. Siihen mennessä myrkyssä lilluva hain selkäranka oli alkanut levittää kuvottavaa hajua, joka levisi lastauslaiturille asti. Löyhkä oli niin karmea, että raato täytyi heittää mereen. Pepe palasi Suomeen ilman kävelykeppiä. Lisäksi hän myöhästyi koulun syyslukukauden alusta, minkä seurauksena rehtori alkoi pitää häntä kaikin puolin epäilyttävänä tyyppinä tai ainakin *kelvottomana merimiehenä*.

Kolme kuukautta kestänyt matka oli teinipojalle unohtumaton kokemus, vaikka Henrik Willbergin asettamat tavoitteet eivät täyttyneet: päiväkirjan kirjoittaminen päättyi, kynsien pureskelu sen sijaan jatkui.

Vuonna 1960 tehty matka Etelä-Amerikkaan oli Pepelle suuri seikkailu.

RAUTALANKAA!

KOULUVUOSIEN AIKANA PEPE ymmärsi jo varhain, etteivät lukuhommat olleet häntä varten. Raija ja Henrik Willberg olisivat kyllä mahdollistaneet opiskelun, mutta syksyllä 1960 Pepe alkoi kirjojen pönttämisen sijasta harjoitella tosissaan kitaransoittoa.

Pepe kuunteli entistä enemmän musiikkia, ja bändeistä häntä puhutteli erityisesti The Shadows, jonka rautalankamusa kuulosi erilaiselta kuin mikään muu. Hän oli onnessaan, kun kauppoihin ilmestyi vihkoja, joissa oli yhtyeen kappaleita tarkasti nuotinnettuina.

Seuraavana vuonna Willbergin perhe kasvoi viisihenkiseksi, kun Raija synnytti toisen tyttären, jonka nimeksi annettiin Marion. Pikkuisaret eivät horjuttaneet esikoispojan maailmaa, sillä hän tunsi saavansa enemmän vapautta: ”He olivat himassa ja minä sen ajan meiningin mukaisesti vietin aikaani pääasiassa jossain muualla.”

Päivisin Pepe kävi keskikoulua ja illat kuluivat kaveriporukan kanssa ulkona. Kotona hän kävi vain syömässä ja nukkumassa, joten hän sai kasvaa omanlaisekseen niin hyvässä kuin pahassakin. Lauttasaareen nousi edelleen uusia kerrostaloja, ja vanhimmat pojat kyhäsivät rakennusjätteistä majan. Siellä Pepekin harjoitteli toisten joukossa tupakanpoltoa. Ensimmäisestä kerrasta tuli niin paha olo, että hän poistui hökkelistä ja kävi pihalle makaamaan. Poika sai nukkua siinä reilun tunnin, eikä kukaan tullut herättämään häntä.

Pepen lähipiirissä lähes kaikki polttivat, joten huono kokemus ei estänyt jatkamasta harjoittelua. Pikkuhiljaa ja huomaamatta tupakoinnista tuli tapa.

Siihen aikaan oli tapana, että suurin osa keskikoulun oppilaisista kävi joulu- tai hiihtoloman aikana tanssikoulun. Siten nuorisoppi kaikki paritanssit valssista tangoon. Lauttasaaren nuorisoporukkaan kuulunut Jaana Gill pyysi Pepen kaverikseen *Nuorten tanssiketkeen*, jossa tuleva muusikko teki tv-debyyttinsä.

Helsingin nuorisoppi kävi tanssimassa erityisesti Expo-hallissa, jossa soitti muun muassa Leo Lindblomin yhtye. Tanssiminen oli oiva keino tutustua tyttöihin, mutta Pepen elämä sai uuden suunnan vanhassa B-messuhallissa järjestetyssä tanssikoulujen yhteisessä päättäjäistilaisuudessa joulukuussa 1961. Väliajalla esiintyi Suomen ensimmäinen rautalankabändi The Strangers. Pepe ei enää muista kappaleita, mutta hänen mieleensä jäi voimakas tunne: ”Polvet notkahtivat, kun soundi täytti jylisten koko ison salin. Musiikin vaikutus oli huumaava verrattuna perinteisen tanssibändin soundiin. Silloin selvisi hetkessä, että tätä mäkin haluan tehdä.”

Vuosia myöhemmin kävi ilmi, että samassa tilaisuudessa oli ollut muuan Pepeä vuotta nuorempi töölöläispoika nimeltä Heikki Harma, johon Strangersin musiikki teki yhtä ratkaisevan vaikutuksen.

Musiikkiharrastus sai lisää kierroksia, kun vuoden 1962 kesällä elokuvateattereihin tuli Cliff Richardin tähdittämä elokuva *Nuoret hurjat* (*The Young Ones*), jossa esiintyi myös The Shadows.

Pepe pani merkille, millaiset kitarat soivat Bruce Welchin ja etenkin Hank Marvinin käsissä.

Sen sijaan oppikirjojen lukeminen ei poikaa innostanut, eikä häntä kotona juuri patisteltu niiden pariin. Vain Henrik Willberg asetti koulussa pärjäämisen suhteen vaatimuksia. Tosin hän työskenteli yhä Etelä-Amerikan linjalla ja vietti työnsä vuoksi puolet vuodesta merillä. Siten Pepe saattoi rämpiä luokalta toiselle vaatimattomalla menestyksellä.

Koulun musiikkitunnitkaan eivät herättäneet pojassa innostusta. Laulukoe oli ujolle oppilaalle koettelemus: joskus hän ei suostunut avaamaan suutaan. Jos hän rohkaistui laulamaan, todistukseen tuli kahdeksikko. Asioita jäi sen verran tunneilla mieleen, että hän saavutti ajoittain menestystä. Mukavan opettajan ansiosta hän kiinnostui hetkellisesti ruotsin kielestä ja englannin-opettaja kehui hänen ääntämystään. Geometrian kaavatkaan eivät aluksi tuottaneet päänvaivaa, ensimmäisistä kokeista tuli luokan paras numero.

Pepen opiskelu Lauttasaaren yhteiskoulussa päättyi dramaattisesti, kun hän tönäisi erään pienempäänsä kiusanneen pojan maahan. Tästä luokan tyttöjen vaatimuksesta suoritetusta kosto-toimenpiteestä aiheutui Pepelle rankat seuraamukset, kun kiusaajan vanhemmat väittivät poikansa saaneen aivotärähdyksen. Lopulta asia ratkaistiin niin, että Pepe joutui siirtymään Kallion yhteiskouluun.

Hän oli siihen asti ollut harmiton lapsi, mutta nyt hänet käytännössä erotettiin koulusta. Raija Willberg havahtui keskustelemaan ammattilaisten kanssa poikansa asioista, minkä seurauksena Pepe lähetettiin psykologisiin testeihin, joista hänelle jäi vain hämärä muistikuva: ”Katsoin jotain musteläiskiä, minkä lisäksi siellä testattiin muistiani – luetteloin numerosarjoja ensin oikeinpäin, sitten väärinpäin. Testeistä tuli niin kovat paperit, että mutsi on sen jälkeen pysynyt hiljaa.”

THE ISLANDERS

KESÄN 1962 AIKANA Pepe otti usein kitaran mukaansa lähtiessään kuljeskelemaan kavereittensa kanssa pitkin Lauttasaaren rantoja. Eräänä iltana tapahtui heidän kaikkien tulevaisuuden kannalta merkittävä sattuma: erään kerrostalon parvekkeelta kuului sähkökitaran soittoa. Yksi pojista tunnisti soittajan Stig Seliniksi, joten koko porukka meni kylään ja sai tutustua ihmeelliseen instrumenttiin. Sen käynnin jälkeen pojat päättivät perustaa bändin, johon kuului tietenkin soolo-, komppi- sekä bassokitara.

Pepe otti selvää maailmalla myytävistä kitaramalleista, kirjoitti Henrikille kirjelappusen ja pyysi tätä ostamaan Saksasta Höfnersähkökitaran. Henrik ei ollut perehtynyt instrumentteihin, mutta teki parhaansa. Niinpä Pepestä tuli käärmeennahkajäljitelmällä verhoillun sähkökitaran onnellinen omistaja.

Kun Stig Selin ryhtyi toiseksi kitaristiksi, kokoonpanoon tarvittiin vielä basisti ja rumpali. Kaj ”Kaiju” Wallin oli harjoitellut klassista pianonsoittoa, mutta Pepe ylipuhui hänet yhtyeen basistiksi.

Kun into oli päässyt päälle, pojat eivät aikailleet. Jo saman syksyn aikana syntyi The Islanders eli ”saarelaiset”. Vain rumpali tuli Lauttasaaren ulkopuolelta, ja se johtui onnellisesta sattumasta. Raija Willberg oli nähnyt erään ystävättärensä pojan huoneessa kokonaisen rumpusetin ja kertoi siitä Pepelle. Poika oli Hannes ”Hasse” Walli, joka oli aloittanut rumpujen soittamisen yhdeksänvuotiaana ja ehtinyt olla mukana pari vuotta jazzbändissä.